

2022-01-20
I2022/00183

Infrastrukturdepartementet

Affärsverket svenska kraftnät
Box 1200
172 24 Sundbyberg

Uppdrag att kvartalsvis informera om åtgärder för att öka handelskapaciteten mellan elområden

Regeringens beslut

Regeringen ger Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) i uppdrag att, i enlighet med vad som anges under rubriken Närmare om uppdraget, kvartalsvis under 2022 informera regeringen om åtgärder som vidtas för att öka handelskapaciteten mellan svenska elområden samt mellan svenska elområden och elområden i grannländer som Sverige har elförbindelser till. Svenska kraftnät ska vid varje kvartalsslut ta fram en statusrapport som beskriver hur arbetet fortskrider och vilken effekt de planerade åtgärderna förväntas ge. Rapporten ska avgränsas till åtgärder som förväntas påverka handelskapaciteten den kommande treårsperioden.

Uppdraget ska redovisas genom att statusrapporten senast den 31 mars, den 30 juni, den 30 september och den 31 december 2022 ges in till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet).

Närmare om uppdraget

Informationen ska ha pågående arbete hos Svenska kraftnät som utgångspunkt och betraktas som komplement till annan rapportering, till vilken det i förekommande fall kan hänvisas. Nedanstående områden är av särskilt intresse. Informationen ska därför särskilt belysa arbetet inom dessa områden.

- Nätinvesteringar som förväntas bidra till höjd handelskapacitet under den kommande treårsperioden.
- Utvecklingen av stödtjänstmarknaderna i linje med redovisad slutrapport mot bakgrund av regeringens beslut den 12 november 2020 med

uppdrag till Svenska kraftnät att beskriva arbetet med stödtjänster och avhjälpande åtgärder samt lämna förslag till ersättningsmodeller och regeländringar (I2020/02874).

- Riktade åtgärder såsom etablering av energilager/batterier, systemvärn och stärkt förmåga till spänningsreglering.
- Dimensionering och anskaffning av resurser för motköp och omdirigering (avhjälpande åtgärder).
- Planerad framtida anskaffning av de nyttor som idag tillhandahålls av störningsreserven. Av intresse är exempelvis kombination eller uppdelning av nyttor i de olika systemdrifttillstånden.
- Synliggörande av hur kapacitetsavgifter och betalningar i enlighet med ny metod beslutad av byrån för samarbete mellan EU:s tillsynsmyndigheter inom energiområdet (ACER) avses återbetalas till kundkollektivet.

Därutöver ska den sista rapporten innehålla information om utvecklingen på följande områden.

- Åtgärder för att främja likviditet och funktion av den finansiella marknaden.
- Analys av framtida behov av effektreserven efter 2025.
- Förutsättningar för anslutning av elproduktion, inklusive havsbaserad vindkraft i södra Sverige.

Skälen för regeringens beslut

Svenska kraftnät arbetar kontinuerligt med att förstärka överföringsförmågan i det svenska transmissionsnätet och därigenom möjliggöra ökad tilldelning av handelskapacitet till elmarknaden. På senare tid har överföringen mellan de svenska elområdena och angränsande elområden i Sveriges grannländer behövt begränsas av olika skäl, vilket bidragit till större prisskillnader inom landet än tidigare. Då Sverige är ett viktigt transitland för el främjas även de nordiska länderna, såväl som övriga grannländer som Sverige har elförbindelser till, av Svenska kraftnäts arbete med åtgärder för högre överföringsförmåga inom landet.

Energipriserna har under hösten drivits upp genom en ökad global efterfrågan på energi i allmänhet, och naturgas i synnerhet, kopplat till återhämtningen efter pandemin. I storleksordningen 20 procent av elproduktionen inom EU är naturgasbaserad vilket får till följd att även elpriserna påverkas starkt. Detta har resulterat i exempelvis rekordhöga

elpriser i södra Sverige. Begränsningar i överföringsförmågan mellan de svenska elområdena har i det sammanhanget bidragit till förhållandevis stora prisskillnader inom landet.

Som systemoperatör tilldelas Svenska kraftnät kapacitetsavgifter (intäkter) utifrån de prisskillnader som uppstår mellan svenska elområden och mellan svenska och angränsande elområden. Artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el reglerar hur kapacitetsavgifterna som uppstår mellan länder får användas. De europeiska tillsynsmyndigheterna inom energiområdet (ACER) har i enlighet med förordningen beslutat en metod för hur kapacitetsavgifterna får användas. Den nya metoden beslutades i december 2020 och har införts under 2021 med påverkan på hantering av kapacitetsavgifter från och med 2022.

Bland annat kan kapacitetsavgifter användas för att täcka kostnader för motköp och omdirigering samt till nätinvesteringar som bibehåller eller ökar kapaciteten mellan elområden. Intäkter från kapacitetsavgifter får också täcka kostnader för nätförluster och underhåll för anläggningar som har en direkt påverkan på överföringskapaciteten mellan elområden. Under den senaste perioden har inflödet av kapacitetsavgifter varit på mycket höga nivåer, det är därför angeläget att följa hur en del av dessa medel i närtid planeras att användas för att i framtiden förbättra den svenska elmarknadens funktion.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer regeringen att det finns skäl att utöka uppföljningen av de åtgärder som på kort och medellång sikt kan höja handelskapaciteten.

På regeringens vägnar

Tomas Eneroth

Pär Lydén

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA och KO

Miljödepartementet/KL

Näringsdepartementet/BI